

Dosarul nr. 2ra-832/18

Instanța de fond: Judecătoria Bălți, sediul Central – S. Ghercavii

Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți – A. Albu, E. Bejenaru, A. Toderaș

DECIZIE

23 mai 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecători

Tatiana Vieru,
Iuliana Oprea, Luiza Gafton,
Victor Burduh, Maria Ghervas,

examinând recursul declarat de către Vasile Vîntu,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Întreprinderea
Mixtă „Incaso” Societatea cu Răspundere Limitată împotriva lui Vasile Vîntu cu
privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată,
împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 05 decembrie 2017, prin care s-a
respins apelul declarat de către Vasile Vîntu și s-a menținut hotărârea Judecătoriei
Bălți, sediul Central din 05 iunie 2017,

CONSTATĂ :

La 20 martie 2017, ÎM „Incaso” SRL s-a adresat cu cerere de chemare în
judecată către Vasile Vîntu, solicitând încasarea datoriei pentru serviciile de
salubritate prestate de SRL „Terra Salubritate”.

În motivarea acțiunii a invocat că, ÎM „Terra Salubritate” SRL în calitate de
operator, investit de către Primăria mun. Bălți în baza contractului de concesiune, a
prestat în mod continuu, cantitativ și calitativ, servicii publice de evacuare a
deșeurilor la adresa: mun. Bălți, str. XXXXX, care aparține cu drept de
proprietate/folosință beneficiarului Vasile Vîntu. Prin decizia Consiliului mun. Bălți
nr. 11/57 din 28 noiembrie 2013, a fost aprobat tariful pentru serviciile de salubritate
prestate în mun. Bălți pentru populație, reieșind din calculul lunar pentru o persoană
ce locuiește în fondul locativ amenajat -15,75 de lei lunar și sectorul locativ privat -
26,50 de lei lunar. Pentru neachitarea facturilor de plată la serviciile de evacuare a
deșeurilor, pârâtul a acumulat o datorie în mărime de 2066 lei, calculată lunar pentru
fiecare locatar, în baza tarifului. Pentru neachitarea datoriei la scadență, pârâtului i-a
fost calculată, potrivit art. 585 și 619 din Codul civil, dobânda de întârziere în mărime
de 619, 38 lei.

Ulterior, în temeiul contractului de cesiune nr. 32/8857 din 01.10.2014, SRL
„Terra Salubritate” a transmis dreptul de creanță față de debitorul Vasile Vîntu către
compania ÎM „Incaso” SRL.

Solicită reclamantul ÎM „Incaso” SRL, în calitate de nou creditor, încasarea din
contul lui Vasile Vîntu a datoriei în mărime de 2 685, 38 lei și a cheltuielilor de
judecată, compuse din plata taxei de stat în mărime de 270 de lei și cheltuieli de
asistență juridică în mărime de 500 lei.

Prin hotărârea Judecătorei Bălți, sediul Central din 05 iunie 2017, cererea de chemare în judecată a fost admisă integral.

S-a încasat din contul lui Vasile Vîntu în beneficiul ÎM „Incaso” SRL datoria în mărime de 2685, 38 lei, cheltuielile de judecată compuse din cheltuieli de asistență juridică în mărime de 500 lei, taxa de stat în mărime de 270 lei și cheltuieli suportate pentru avizul public în mărime de 90 lei.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 05 decembrie 2017 apelul declarat de Vasile Vîntu a fost respins și menținută hotărârea primei instanțe.

La 06 martie 2018, Vasile Vîntu a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere parțială a acțiunii.

În motivarea recursului, Vasile Vîntu a indicat că instanțele de judecată la examinarea cauzei nu au ținut cont de faptul că termenul general în interiorul căruia ÎM „Incaso” SRL putea să-și apere interesele, pe calea intentării acțiunii în instanța de judecată, este de 3 ani, invocând temeiul de declarare a recursului prevăzut la art. 432 alin. (4) CPC.

A mai indicat că atât prima instanță, cât și instanța de apel nu au verificat corectitudinea datoriei solicitate de intimat și nici corectitudinea calculării dobânzii de întârziere.

Suplimentar menționează că, ÎM „Incaso” SRL era în drept să solicite încasarea datoriei numai pentru perioada 20.03.2014 - 01.10.2014, reieșind din suma de 106 lei lunar. Astfel, pentru perioada indicată suma datoriei constituie 671,33 lei, care și urmează a fi încasată.

În conformitate cu art. 434 alin. (1), (2) CPC recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Materialele cauzei atestă că decizia Curții de Apel Bălți fost pronunțată la 05 decembrie 2017, expediată părților la 12 ianuarie 2018 prin intermediul oficiului poștal (f.d.86) și recepționată de către părți la 15 ianuarie 2018, fapt confirmat prin avizul de recepție (f.d. 87, 88).

În aceste circumstanțe, recursul se consideră depus în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) CPC, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție prin încheierea din 16 mai 2018 a considerat recursul admisibil.

În conformitate cu art. 441 CPC, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) CPC, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 CPC recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând cele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul depus de către Vasile Vîntu întemeiat și care urmează a fi admis din următoarele considerente.

În conformitate cu art.445 alin.(1), lit. b) CPC instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, ÎM „Incaso” SRL a solicitat încasarea de la Vasile Vîntu a datoriei pentru serviciile de salubritate prestate de SRL „Terra Salubritate” în mărime de 2 066 lei și dobânda de întârziere în mărime de 619, 38 lei. Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii, încasând de la recurent în beneficiul ÎM „Incaso” SRL suma solicitată. Ulterior, instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelului declarat de către Vasile Vîntu, a ajuns la concluzia netemeinicii acestuia, menținând hotărârea primei instanțe, pe care a considerat-o întemeiată și legală.

În contextul normelor de drept citate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că, persoana în favoarea căreia a curs prescripția, este în drept să invoce expirarea termenului acesteia inclusiv și în cererea de recurs, chiar dacă nu a invocat-o anterior în prima instanță sau în instanța de apel, numai în cazul în care instanța se pronunță asupra fondului.

Referitor la fondul cauzei, Colegiul lărgit reține următoarele.

Din materialele dosarului s-a constatat că la 21 septembrie 2012, între Consiliul municipal Bălți și SRL „Terra Salubritate” a fost încheiat contractul de concesiune a serviciului de salubritate a municipiului Bălți, în baza căruia Consiliul municipal Bălți s-a obligat să predea în concesiune către SRL „Terra Salubritate” serviciul public de salubritate de pe raza municipiului Bălți. Totodată, conform contractului în cauză, Consiliul municipal Bălți s-a obligat să ofere SRL „Terra Salubritate” în exclusivitate desfășurarea activității de colectare și transportare a deșeurilor menajere solide produse pe teritoriul mun. Bălți pe toată durata de valabilitate a contractului (f.d.14-16).

Prin decizia Consiliului municipal Bălți nr. 11/57 din 28 noiembrie 2013 „Cu privire la aprobarea tarifelor pentru transportarea deșeurilor menajere”, s-a aprobat tariful pentru serviciile de salubritate prestate pe teritoriul municipiului Bălți pentru populație, reieșind din calculul lunar pentru o persoană ce locuiește în fondul locativ amenajat - 15,75 lei/lunar și din sectorul locativ privat – 26,50 lei/lunar (f.d.9-10).

La 01 octombrie 2014 între SRL „Terra Salubritate” și ÎM „Incaso” SRL a fost încheiat contractul de cesiune nr. 32/8857 pentru suma de 2 066 lei creanță conform situației la 01 octombrie 2014, ce urma să fie încasată de la Vasile Vîntu, sumă confirmată prin actul de predare-primire a debitorilor nr. 1 din 10.10.2014 (f.d. 25-27).

În vederea soluționării litigiului pe cale amiabilă, la 26 mai 2015, în adresa recurentului a fost expediată reclamația, prin care ultimul a fost informat despre achitarea datoriei în mărime de 2 066 lei și a penalității în mărime de 234, 37 lei, însă reclamația nu a fost recepționată (f.d.20).

După cum s-a stabilit din informația ce privește calculele pentru serviciile de salubritate și achitarea lor pentru perioada 01.01.2014 - 01.09.2014, soldul datoriei la 01.01.2014 constituia 873, 50 lei. Pentru perioada ianuarie - septembrie 2014 a fost calculată suma de 1 192, 50 lei, reieșind din suma de 132, 50 lei lunar (f.d. 22).

Potrivit actului privind achitățile pentru serviciile de salubritate, cont personal 402463 a lui Vasile Vîntu, emis de ÎM „Terra Salubritate” suma pentru perioada respectivă a fost calculată pentru un număr de 4 locatari (f.d. 23).

În acest sens, instanța de recurs menționează că, în cazul în care prin decizia Consiliului municipal Bălți nr. 11/57 din 28 noiembrie 2013 „Cu privire la aprobarea tarifelor pentru transportarea deșeurilor menajere”, s-a aprobat tariful pentru serviciile de salubritate reieșind din calculul lunar pentru o persoană care locuiește în sectorul locativ privat în mărime de 26,50 lei lunar, suma lunară pentru un număr de 4 locatari constituie 106 lei (26, 50 x 4).

Prima instanță nu a verificat corectitudinea sumei invocate și a admis încasarea de la Vasile Vîntu a datoriei, reieșind din suma lunară pentru un număr de 5 locatari (132,50 : 26, 50 = 5).

Prin urmare, Colegiul lărgit reține că nu a fost respectat principiul general consacrat de Codul de procedură civilă, care impune ca instanța de fond să arate motivele de fapt și de drept care au format convingerea ei, să enunțe cele constatate și dovezile care au determinat-o, pentru a da instanțelor superioare posibilitatea de a exercita controlul judiciar. Or, hotărârea este nemotivată când instanța a dedus soluția pronunțată prin simpla expunere a argumentelor unei părți fără a da o motivare proprie.

La caz, Colegiul lărgit conchide că, validitatea argumentelor din considerentele hotărârii recurate nu decurge din propriile convingeri ale instanței de fond, nu reprezintă lucrarea pur subiectivă a judecătorului fondului, ci doar au fost preluate/reiterate argumentele și probele invocate de ÎM „Incaso” SRL.

Instanța de apel, în virtutea caracterului devolutiv al apelului, urma să rejudece fondul cauzei. În situația dată instanța de recurs consideră că la judecarea cauzei era necesară verificarea legalității hotărârii primei instanțe, atât în baza argumentelor invocate de apelant, cât și conform cadrului legal ce guvernează raportul juridic supus judecării. Astfel, conform art. 376 alin. (1) din Codul de procedură civilă, dispozițiile de procedură privind judecarea pricinilor civile în primă instanță se aplică și în instanța de apel în măsura în care nu sânt contrare dispozițiilor prezentului capitol. În conformitate cu art. 373 alin. (1), (2), (5) din Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Reieșind din normele enunțate, Colegiul lărgit reține că instanța de apel judecând apelul nu a ținut cont de prevederile citate supra, a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei, fără a examina sub toate aspectele legalitatea și temeinicia hotărârii supuse apelului, iar conținutul deciziei nu reprezintă altceva decât reflectarea concluziei primei instanțe, fapt ce în plus indică la examinarea superficială a apelului.

Un proces civil finalizat prin hotărârea care dezleagă fondul, cu garanțiile date de art. 6.1 din Convenția Europeană privind Drepturile Omului, include printre altele dreptul părților de a fi în mod real „ascultate”, adică în mod corect examinate de către

instanța sesizată. Aceasta implică mai ales în sarcina instanței obligația de a proceda la un examen efectiv, real și consistent al mijloacelor, argumentelor și elementelor de probă ale părților, cel puțin pentru a le aprecia relevanța în determinarea situației de fapt. Obligația de motivare impune o apreciere întotdeauna atașată de natura cauzei, de circumstanțele acesteia, stilul judiciar și tipologia actului de justiție. Motivarea unei hotărâri este înțeleasă ca un silogism logic, de natură a explica inteligibil hotărârea luată, ceea ce nu înseamnă un răspuns exhaustiv al tuturor argumentelor aduse de parte - dar nici ignorarea lor -, ci un răspuns al argumentelor fundamentale, adică al aceluia care sunt susceptibile, prin conținutul lor, să influențeze soluția. Astfel că, constatările de mai sus în sine ar putea fi o bază suficientă pentru stabilirea încălcării articolului 6 § 1 din Convenție.

În concluzie, instanța de recurs menționează, că instanța de apel nu și-a îndeplinit obligațiile prevăzute de art. 373 din Codul de procedură civilă, ceea ce duce la încălcarea dreptului la un proces echitabil al apelantului/recurent, garantat de art. 20 din Constituție și art. 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Prin cererea de chemare în judecată, înaintată la 20 martie 2017, ÎM „Incaso” SRL a solicitat încasarea datoriei pentru serviciile de evacuare a deșeurilor pentru perioada de până la 01 octombrie 2014.

Din materialele dosarului rezultă că, recurentul Vasile Vîntu, declarând recurs împotriva deciziei instanței de apel, a invocat scurgerea termenului de prescripție de 3 ani, în interiorul căruia intimatul-reclamant poate să-și apere drepturile sale.

Conform art. 267 alin. (1) din Codul civil, termenul general în interiorul căruia persoana poate să-și apere, pe calea intentării unei acțiuni în instanță de judecată, dreptul încălcat este de 3 ani.

Potrivit dispozițiilor art. 271 alin. (1) din Codul civil, acțiunea privind apărarea dreptului încălcat se respinge în temeiul expirării termenului de prescripție extinctivă numai la cererea persoanei în a cărei favoare a curs prescripția, depusă până la încheierea dezbaterilor în fond. În apel sau în recurs, prescripția poate fi opusă de îndreptățit numai în cazul în care instanța se pronunță asupra fondului.

Conform art. 272 alin. (1) și (9) din Codul civil, termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune. Dreptul la acțiune se naște la data când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului. Când este vorba de prestații succesive, prescripția dreptului la acțiune începe să curgă de la data la care fiecare prestație devine exigibilă, iar dacă prestațiile alcătuiesc un tot unitar, de la data ultimei prestații neexecutate.

ÎM „Incaso” SRL a depus cererea de chemare în judecată la 20 martie 2017, solicitând încasarea de la Vasile Vîntu a datoriei formate până la 01 octombrie 2014. Prin urmare, perioada în interiorul căreia ÎM „Incaso” SRL poate să-și apere dreptul încălcat este 20 martie 2014 - 20 martie 2017.

Curtea Constituțională în hotărârea nr. 17 din 19 iunie 2015 a reiterat că legiuitorul poate stabili anumite condiții privind exercitarea drepturilor civile subiective, nerealizarea cărora poate duce la stingerea acestor drepturi. Asemenea condiții se referă, inclusiv la limitele temporale de apariție, exercitare sau apărare a drepturilor civile, numite în dreptul civil „termene”. Acestea sunt perioadele de timp, în cadrul cărora titularii drepturilor subiective civile sunt împuterniciți să-și realizeze drepturile, nerealizarea acestora fiind sancționată cu pierderea lor.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului în hotărârea SRL „Grafescolo” vs Moldova din 22 iulie 2014 a constatat violarea art. 6, notând că rolul termenelor de

prescripție este de o importanță majoră atunci când este interpretat în lumina Preambulului Convenției, care, în partea sa relevantă, enunță preeminența dreptului ca patrimoniul comun al Statelor contractante. Curtea a constatat că omisiunea unei instanțe judecătorești naționale de a motiva neacceptarea unui argument precum că o acțiune a fost tardivă a condus la o încălcare a acestei prevederi.

Totodată, în jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului nu a constatat că există o încălcare a dreptului de acces la o instanță în temeiul art.6 par. 1 din CEDO în cazul admiterii de către instanța de recurs a termenului de prescripție invocat în această fază procesuală (cauza Visan contra României din 24 decembrie 2008).

Astfel, Colegiul civil și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a aplica termenul de prescripție extinctivă și de a admite parțial acțiunea, încasând de la Vasile Vîntu datoria pentru perioada 20 martie 2014 - 01 octombrie 2014 în mărime de 671, 33 lei, reieșind din suma de 106 lei lunar, în rest de a respinge acțiunea în temeiul expirării termenului de prescripție extinctivă.

ÎM „Incaso” SRL în cererea de chemare în judecată, pentru neachitarea la scadență, a solicitat încasarea dobânzii de întârziere potrivit art. 585 și 619 din Codul civil 619, 38 lei.

Conform art.619 alin.(1) Cod civil, obligațiilor pecuniare li se aplică dobânzi pe perioada întârzierii. Dobânda de întârziere reprezintă 5% peste rata dobânzii prevăzută la art.585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Este admisă proba unui prejudiciu mai redus.

Conform art. 585 Cod civil, în cazul în care, conform legii sau contractului, obligația este purtătoare de dobândă, se plătește o dobândă egală cu rata de refinanțare a Băncii Naționale a Moldovei dacă legea sau contractul nu prevede o altă rată.

Rata de bază reglementată de Banca Națională a Moldovei a avut o perioadă de peste 1 an și 8 luni (25 aprilie 2013 – 10 decembrie 2014), fără a fi modificată, înregistrând o valoare 3,5 %.

Raportând prevederile enunțate la caz și având în vedere informația Băncii Naționale a Moldovei pentru perioada de referință, din care rezultă că rata de refinanțare a constituit 3,5 %, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a dispune încasarea din contul lui Vasile Vîntu în beneficiul ÎM „Incaso” SRL a dobânzii de întârziere pentru perioada 20 martie 2014 - 01 octombrie 2014 (190 zile) în sumă de 29, 70 lei, conform următorului calcul: $671,33 \times (3,5\% + 5\%) : 365 \times 190 \text{ zile} = 29,70$.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Codul de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere că prima instanță și instanța de apel au stabilit circumstanțele pricinii și nu este necesară verificarea suplimentară și administrarea de noi dovezi, însă au apreciat arbitrar probele administrate și au aplicat eronat normele de drept material, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de către Vasile Vîntu, de a casa parțial decizia instanței

de apel și hotărârea primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere în parte a acțiunii.

În temeiul celor expuse, în baza art. 445 alin. (1), lit. b) CPC Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

D E C I D E:

Se admite recursul declarat de Vasile Vîntu.

Se casează decizia Curții de Apel Bălți din 05 decembrie 2017 și hotărârea Judecătorei Bălți, sediul central din 05 iunie 2017, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către ÎM „Incaso” SRL împotriva lui Vasile Vîntu cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată în partea admiterii acțiunii cu privire la încasarea datoriei și a dobânzii de întârziere și în această parte se emite o nouă hotărâre prin care:

Se admite parțial cererea de chemare în judecată depusă de către ÎM „Incaso” SRL împotriva lui Vasile Vîntu cu privire la încasarea datoriei și a dobânzii de întârziere.

Se încasează de la Vasile Vîntu în beneficiul ÎM „Incaso” SRL datoria pentru serviciile de salubritate prestate pentru perioada 20 martie 2014 - 01 octombrie 2014 în mărime de 671, 33 lei, reieșind din suma de 106 lei lunar și dobânda de întârziere în mărime de 29, 70 lei.

În rest cerințele ÎM „Incaso” SRL cu privire la încasarea datoriei și dobânzii de întârziere se resping, ca fiind prescrise.

În rest decizia Curții de Apel Bălți din 05 decembrie 2017 și hotărârea Judecătorei Bălți, sediul Central din 05 iunie 2017 se mențin.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecătorul

Tatiana Vieru

judecători

Iuliana Oprea

Luiza Gafton

Victor Burduh

Maria Ghervas